

**СУЧАСНІ
РЕЦЕПЦІЇ СВІТОГЛЯДНО-ЦІННІСНИХ
ОРІЄНТИРІВ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ**

матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції
2 – 4 грудня 2022

Полтава

терплячість, уміння володіти собою, поміркованість, добродієність, справедливість, доброзичливість, вдячність, скромність, бадьорість духу, гуманізм та милосердя.

Педагог Г. Сковорода через любов та довіру допомагав учням пізнати самих себе. Він уважно придивлявся до кожного вихованця, звертав увагу на рівень розвитку їх творчих здібностей. Сприяв у подальшому їх удосконаленню. Великий мислитель був переконаний – зробити людину щасливою можна тоді, коли вона сама розбереться в собі й зрозуміє чого варта. На його думку, ключовим гаслом кожної особистості повинно бути: «Пізнай себе!».

Таким чином, Григорій Савович Сковорода наголошував на важливості всебічного гармонійного розвитку кожної особистості. Головне завдання виховання – це розкрити в дитині природні здібності та допомогти бути щасливою.

Література

1. Горський В.С., Кислюк К.В. Історія української філософії. К., Либідь, 2004. 488 с.
2. Козубовська І. В. Формування особистості в педагогічній спадщині Г. Сковороди. Початкова школа. №5.1996. С. 40-42.
3. Тисяча років української суспільно-політичної думки. К., 2001. Т. 2, кн. 1.

УДК 37.091.4

ПЕДАГОГІЧНІ ПОГЛЯДИ Г.С. СКОВОРОДИ

Олена Балацька

*Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»
balatska2014@gmail.com*

У фокусі уваги сучасних науковців перебувають надбання вітчизняної педагогічної думки, національного педагогічного досвіду. Зокрема великий інтерес викликає вивчення поглядів Г.С. Сковороди на проблеми навчання, на педагогічну діяльність.

Ураховуючи значення діяльності зазначеного мислителя-педагога для розвитку наукової думки й освіти в Україні, аналізу цього питання і присвячена наша робота.

Педагогічні ідеї Г.С. Сковороди досліджували такі фахівці як Г. Гребенна, Н. Дічек, Н. Калініченко, Т. Кочубей, А. Розенберг, В. Сарбей тощо.

Для Г.С. Сковороди питання освіти завжди було актуальним. Сенсом усього його життя було пропагування знань серед різних верств населення. Його метою було отримання глибоких знань, а окрім цього їх поширення серед людей. Для того щоб розробити свої освітні концепції Г.С. Сковорода використовував філософські знання, які він здобув під час навчання в Києво-Могилянській

академії, а також під час своїх подорожей Європою, в університетах, де слухав лекції видатних учених.

Г.С. Сковорода розглядав освіту, як один із основних засобів виховання народу, реалізації свого суспільного ідеалу. Учні він навчав любити Вітчизну, народ, бути працелюбними, ввічливими, чесними, бути вдячними батькам, вчителям, і при цьому зневажливо ставитися до багатства та спокус.

Просвітницькі ідеї Г.С. Сковороди суттєво впливали на простих людей, і при цьому були новими й оригінальними. Для їх поширення мислитель застосовував власні твори («Убогий жайворонок», «Кольцо», «Байки Харківські», «Благодарний Еродій» [1; 2]) та наочний приклад свого життя.

Г.С. Сковорода написав для своїх учнів низку моральних правил, що мали допомагати їм у житті. Вважав, що учити слід лише прекрасному, потрібному людині для пізнання самої себе та довкілля, того, що може допомогти у боротьбі і праці [4].

Г.С. Сковорода розумів розвиток передусім як духовне вивищення особистості, скероване особистістю самовиховання. Для нього «внутрішній», духовний розвиток особистості мав найбільшу цінність.

Педагогічні погляди Г.С. Сковороди головним чином відрізнялися від ідей його сучасників тим, що на його думку головна робота з навчання і виховання повинна відбуватися у внутрішньому світі людини. Тобто розвиток особистості – це самовиховання та самонавчання, що є постійною складною працею з опанування основ наук, а також вправління в моральних вчинках.

Педагогічна мета – навчити людину рефлексії, самопізнання, адекватному сприйняттю світу і себе в ньому, а крім того постійно здобувати нові знання і самовдосконалюватись [5].

Г.С. Сковорода з глибокою пошаною ставився до мови рідного народу, виховував у своїх учнів любов до неї. Добре знав грецьку та латинську мови і заохочував своїх учнів до оволодіння ними.

Його вважають першим серед тих, хто почав закликати до ретельного вивчення усної народної творчості – неоціненого джерела мудрих надбань минулого.

Чільне місце у змісті освіти Г.С. Сковорода відводив філософії – «всеозброєнню», «совершеннейшей музице». Наголошував на необхідності вивчення робіт філософів античного світу й нового часу.

Велике значення також надавав вивченню «теорії поезії», історії, читанню художньої літератури.

Закликав вивчати те, що цікаво, що допоможе усвідомити своє місце в світі та допоможе знайти працю за покликом, що спрямує до щастя [3].

Значну увагу Г.С. Сковорода приділяв пошуку методів навчання. Він надзвичайно негативно ставився до сковування волі і думки людини догматикою та авторитаризмом. Мислитель-педагог критикував існуючу у ті часи практику, коли навчання відзначалося суворою дисципліною та переважно зводилося до механічного заучування текстів. Велику увагу приділяв об'єктивній, справедливій оцінці.

Література

1. Григорій Сковорода. Повне зібрання творів в 2-х т. Т.1. К.: Вид-во «Наукова думка». 1973. 532 с.
2. Григорій Сковорода. Повне зібрання творів в 2-х т. Т.2. К.: Вид-во «Наукова думка». 1973. 575 с.
3. Друганова О., Білик В. Г. Сковорода про роль розумового виховання у формуванні особистості. *Освіта та суспільство. Новий Колегіум*. 2019. # 4. С. 54-58.
4. Мельникова О.М. Г. Сковорода і В. Каразін: два погляди на проблему освіти. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». 2017. Випуск 2 (41). С. 165-167.
5. Ткаченко Л. Педагогічні ідеї Г.С. Сковороди у контексті науково-педагогічної думки XVIII ст. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. 2007. С.187-194.

УДК 159.922.76:373-056.2/.3 (043.3)

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА РОБОТА З ДІТЬМИ ІЗ ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПРОБЛЕМАМИ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ

Вікторія Гуменюк
Комунальна установа
«Інклюзивно-ресурсний центр»
Диканської селищної ради
viktoriagumenyuk75@gmail.com

Актуальність дослідження. Особливе місце в сучасній системі освіти займає навчання дітей з особливими освітніми потребами, процес позитивної інтеграції яких в соціум є складним етапом соціалізації. Концепція Нової української школи висуває якісно нові вимоги до компетенції сучасного педагога, в основу яких покладено принципи педагогіки партнерства та орієнтацію на потреби учня в освітньому процесі. Головним завданням педагогіки партнерства є подолання інертності мислення педагогів, перехід на якісно новий рівень побудови взаємовідносин між учасниками освітнього процесу та, в кінцевому результаті, створення гуманного суспільства, позбавленого упередженості та стереотипізації по відношенню до усіх його членів. Впровадження особистісно орієнтованої моделі освіти, заснованої на ідеї дитиноцентризму, сутність якої полягає у максимальному наближенні навчання і виховання кожної дитини відповідно до особливостей, здібностей і життєвих намірів. Григорій Сковорода у своїх працях висував ідею «спорідненого» виховання, тобто пізнання і вдосконалення природних здібностей кожної людини. Він вважав, що доля суспільства залежить від вдалого вибору кожним членом діяльності відповідно